

Πανεπιστήμιο και Σύνταγμα. Το άρθρο 16 και η πανεπιστημιακή μεταρρύθμιση

του Χαράλαμπου Ανθόπουλου¹

Κατά την 65η Σύνοδο των Πρυτάνεων στο Ρέθυμνο στις 23 Οκτωβρίου 2010 παρουσιάστηκε από την Υπουργό Παιδείας κείμενο διαβούλευσης για τη νέα πανεπιστημιακή μεταρρύθμιση. Στο κείμενο αυτό περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, και προτάσεις για την αλλαγή του συστήματος εσωτερικής διακυβέρνησης των ΑΕΙ.

Αν και δεν υπάρχει προς το παρόν ολοκληρωμένο οργανόγραμμα, αφού αυτό θα διαμορφωθεί με βάση και τις διεργασίες της δημόσιας διαβούλευσης, από το περιεχόμενο και την κατεύθυνση των προτάσεων του κειμένου διαφαίνεται η επιδίωξη μιας «Μεγάλης Μεταρρύθμισης» που δεν θα περιορισθεί σε επιμέρους διορθωτικές παρεμβάσεις σαν αυτές του ν. 3459/2007.

Πράγματι, σε σχέση με το μοντέλο πανεπιστημιακής διακυβέρνησης που εισήγαγε ο ν. 1268/1982, το προτεινόμενο νέο οργανωτικό σχήμα, το οποίο ακολουθεί κυρίως αγγλοσαξονικά πρότυπα, εμφανίζεται ως «μετάβασις εις άλλο γένος». Εφεξής, εκτελεστική κορυφή του Πανεπιστημίου δεν θα είναι ο Πρύτανης, ο οποίος υπό το ισχύον καθεστώς εκλέγεται με άμεση και καθολική ψηφοφορία από όλη την πανεπιστημιακή κοινότητα, αλλά ένα νέο συλλογικό όργανο, το Συμβούλιο Διοίκησης, το οποίο θα απαρτίζεται από εκλεγμένα μέλη και από άγνωστο προς το παρόν αριθμό «εξωτερικών μελών». Δεν διευκρινίζεται ποιος θα εκλέγει τους εκπροσώπους της ακαδημαϊκής κοινότητας στο Συμβούλιο Διοίκησης -φυσιολογικά η Σύγκλητος- και αν τα «εξωτερικά μέλη» θα εκλέγονται και αυτά από τη Σύγκλητο ή θα διορίζονται από το Υπουργείο Παιδείας ή από άλλους «φορείς συμφερόντων». Ο Πρύτανης θα επιλέγεται από το Συμβούλιο Διοίκησης μετά από διεθνή πρόσκληση ενδιαφέροντος και γνώμη του ακαδημαϊκού προσωπικού του Ιδρύματος. Το Συμβούλιο Διοίκησης θα έχει πλέον τον πρώτο και τον τελευταίο λόγο σε όλες τις κρίσιμες υποθέσεις του Πανεπιστημίου εκτός από τις αμιγώς ακαδημαϊκές, οι οποίες θα παραμείνουν στην αρμοδιότητα της Συγκλήτου.

Οι προτάσεις αυτές προσκρούουν σε σοβαρές συνταγματικές δυσχέρειες. Δεν μπορεί φυσικά να συζητηθεί σοβαρά το ενδεχόμενο διορισμού των «εξωτερικών μελών» στο Συμβούλιο Διοίκησης από το

---

¹ Επίκουρος Καθηγητής στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «Εθνος», 15.12.2010.

Υπουργείο Παιδείας ή από άλλους «φορείς συμφερόντων». Αυτό προϋποθέτει ένα άλλο Σύνταγμα που δεν θα κατοχυρώνει τον θεσμό της πανεπιστημιακής αυτοδιοίκησης. Ήδη, πάντως, η Υπουργός Παιδείας ξεκαθάρισε ότι δεν θα υπάρχουν «διορισμένα» μέλη, αν και το κείμενο διαβούλευσης εφέρετο προς άλλες σκέψεις... Οριακά θα ήταν συνταγματικά επιτρεπτή η συμμετοχή «εξωτερικών μελών» στο Συμβούλιο Διοίκησης -υπό την προϋπόθεση ότι θα εκλέγονταν από τη Σύγκλητο-, αν τα εκλεγμένα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας είχαν την πλειοψηφία στο Συμβούλιο. Η αφαίρεση από τη Σύγκλητο των κρίσιμων αρμοδιοτήτων της σχετικά με τη «γενική πολιτική» του Ιδρύματος αντιβαίνει στη θεμελιώδη δημοκρατική αρχή της υπεροχής των άμεσα αντιπροσωπευτικών συλλογικών πανεπιστημιακών οργάνων. Τέλος, ο επιλεγμένος με διεθνή διαγωνισμό «επαγγελματίας Πρύτανης», λόγω ακριβώς του τρόπου της ανάδειξής του, που τον ανεξαρτητοποιεί από την ακαδημαϊκή κοινότητα του οικείου Ιδρύματος, δεν θα είναι ο Πρύτανης φύλακας της ακαδημαϊκή ελευθερίας, όπως τον θέλει το άρθρο 16 του Συντάγματος και η πανεπιστημιακή παράδοση.